



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et  
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.  
Canonum Ordinarii Professoris**

**Laymann, Paul**

**Dilingæ, 1666**

Capitvlvm XI. His quæ.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

absoluit, præcipiens, vt ad claustrum suum redeuntes Priori obedientiam debitam præstent: Hic verò mandat quibusdam Abbatibus, vt Canonicos illos ad obediendum Priori suo per censuras ecclesiasticas compellant: Insuper, ne de pertinacia & malitia sua gloriari possint, cogant eos, (si expedire videatur) ad iuramentum præstandum Priori, quod antè superbè ipsi negauerant, de parendo mandatis eius. Sin hæc facere recusent, de fratrum consortio penitus excludantur.

## SUMMARIUM.

1. *Prelatus regularis subditis suis regularibus ob eorum contumaciam excommunicationem & alias censuras inferre potest.*
2. *Regulares & simplices Beneficiari cogi possunt ad iuramentum de obedientia præstanda.*
3. *Periurus iterum ad iurandum compelli potest, quatenus id cedit in obligationem iurantis, non autem quatenus id cedere potest ad iurantis honorem, vel aliorum præiudicium.*
4. *Religiosa Prelato inobediens ac contumax, à fratrum consortio separari debet; quòd si Monasterio graue sit, & contumacia atque incorrigibilitas mereatur, eijci potest ex ordine, non citius recipiendus, quam respiciat.*

**NOTANDVM I.** Prælati regularis subditis suis regularibus, propter contumaciam eorum, excommunicationem, aliisque censuras inferre potest, vt etiam habetur in c. sicut, 33. vbi id notat Gl. ver. sub interminatione anathematis, de simonia.

**NOTANDVM II.** Licet Regulares, sicuti & seculares beneficiati, qui animarum curam, & administrationem non gerunt, ad iuramentum Prælati præstandum compelli non soleant, iuxta c. legebatur, hoc tit. Excipi tamen debet, nisi inobedientes, ac contumaces aut de inobedientia suspecti extiterint, tum cogi possunt ad iuramentum de o-

bedientia, vt ibi etiam annotaui, & tradit addit. Gl. super c. seq. ver. obedientiam.

**NOTANDVM III.** Qui iuramentum suum violando periurium incurrit, iterum ad iurandum compelli potest, quatenus id cedit id obligationem ipsius, non autem quatenus id cedere potest ad iurantis honorem, vel aliorum præiudicium, iuxta c. testimonium, 54. de testibus, & post Gl. hic ver. iuramento, notat Abb. hic n. 4.

**NOTANDVM IV.** Religiosus Prælati inobediens, ac contumax à Fratrum consortio separari debet; ne & ipsos, tanquam ovis scabiosa, inficiat. Intelligunt autem id Ioan. Andr. & Imola hic n. 8. quòd in ergastulum includi debeat. Sin autem id graue sit Monasterio, & contumacia atque incorrigibilitas mereatur, eijci posse ex Ordine, non iterum suscipiendum, donec ad mentem redierit, constat ex ijs, quæ dixi lib. 4. tr. 5. c. 13.

## CAPITVLVM XI.

His quæ.

## PARAPHRASIS.

In controuersia, quæ erat inter Cardinalem tituli S. Laurentij in Damaso, & parochias eidem subiectas, sententiam tulit Honorius III, vt Presbyteri, ac Clerici earundem parochiarum Cardinali obedientiam, ac reuerentiam deferant, pro scrutinio, (seu examine Cathecumenis suis adhibendo) Baptismo, & Capitulo celebradis ad Ecclesiam eiusdem tituli, temporibus consuetis, veniant, correctionem Cardinalis, sicuti & censuras, quas fortè in ipsos, aut ecclesias eorum tulerit, recipiant, ac obseruent. Cum autem Ecclesia tituli eiusdem Cardinalis vacauerit, tunc ipsi Capellani ac Clerici ea, quæ dicta sunt (de scrutinio, Baptismo, Capitulo, & c. celebrandis) præstabunt, præterquam quòd correctionem, excommunicationis, ac suspensionis sententiam, ob bonum pacis, Pontifex sibi ipsi referuare voluerit.

S. F. M. M.

## SUMMARIUM.

1. *Cardinales Romana Ecclesia ordinariam & quasi Episcopalem iurisdictionem obtinent in ecclesiis sui tituli.*
2. *Mortuo Pralato, seu vacante pralatura, administrat & iurisdictionem exercet Capitulum Cathedrale, ecclesia, & ecclesiarum aliarum omnimodè exemptarum.*
3. *Exercunt eandem iurisdictionem Capitula ecclesia Collegiata, si ipsi & Pralato simul iurisdictione competat.*
4. *Si Pralatus ecclesia Collegiata secularis non exempta, in Clericos iurisdictionem obtinet, vacante pralatura, non transit ea in Capitulum, sed in Episcopum.*
5. *Idem fit vacante pralatura regulari; si Monasterium enim Episcopo subiectum est, ad ipsum etiam, & non ad Capitulum seu Conuentum transit.*
6. *In absentia Pralati, eius potestas alteri delegari potest, cui perinde obediendum, atque ipsi Pralato, in huius autem presentia, an Prior claustralis, Decanus, Rector chori, & similes Officiales habeant propriam iurisdictionem & potestatem precipiendi in virtute obedientie, pendet ex cuiusque Religionis statutis & consuetudine.*  
*Iure tamen communi talem potestatem hi non habent, licet habeant aliquam, vi cuius in conscientia eis obediri debet.*

**NOTANDUM I.** Cardinales Ecclesie Romanæ ordinariam, & quasi Episcopalem iurisdictionem obtinent in Ecclesiis sui tituli, & consequenter in parochias, ac capellas, & Clericos earundem, quæ ecclesie illi principali pleno iure subiectæ sunt. Ita notauit Innoc. in c. 2. de Capellis Monachorum, Ioan. Monachus in c. vn. hoc tit. in 6. Abb. hic n. 1.

**NOTANDUM II.** Mortuo Pralato, seu vacante pralatura, Capitulum administrat, & iurisdictionem exercet. Id verò indubitatum est de Capitulo Cathedrali, & habetur in c. cum olim, 14. hoc tit. Sed ex textu nostro colligitur, idem sentiendum esse

de Capitulo Ecclesie non Episcopalis, adeò, vt nisi Papa sibi specialiter hic reseruasset, spectato ipso communi iure, Capitulum etiam excommunicationis sententiam, aliafæ censuras ferre potuisset in subditos contumaces, sicut rectè hic obseruat Abb. n. 2. Sed aduerte; id solum ex textu isto ostendi de Capitulis Ecclesiarum omnimodè exemptarum, & quasi Episcopalem iurisdictionem habentium, de quibus proinde affirmandum est, quòd vacante Sede omnem iurisdictionem, & administrationem habeant, sicuti Capitula Cathedralia. Idque etiam in praxi obseruatur.

Sed dubium restat de Capitulis Ecclesiarum non exemptarum, seu illæ seculares sint, seu regulares, vtrum vacante pralatura, iurisdictione transeat ad Capitulum, seu Conuentum: v. g. Si Abbas mortuus sit, vtrum Conuentus, vel qui Conuentui preest, claustralis Prior aut Decanus, regularem inobedientem censurâ contingere, vel quippiam in obedientiæ virtute eidem precipere possit. Eademque difficultas est, si Præpositus aut Decanus Collegiata Ecclesie secularis iure communi, aut speciali iurisdictionem dignitati suæ annexam in clericis priuatiuè, ita vt Episcopus, in prima instantia, dummodò officium suum præstet, immiscere non possit, an vacante pralatura, talis iurisdictione transeat ad Capitulum.

Hanc q. latè tractat Felin. in hoc c. & pluribus rationibus ostendit, spectato iure communi, negatiuè respondendum esse; nihilominus affirmatam partem magis communiter teneri, quòd etiam in his inferioribus, & Episcopo subiectis Ecclesiis, vacante Sede, Capitulum seu Conuentus iurisdictionem exercet, sicuti inter alios docuerunt Dominicus in c. 2. col. de testam. in 6. Ioann. Franciscus Pavinus de potestate Capituli, vacante Sede, prælud. 6. n. 16. Respondeo & Dico I. Si iurisdictione Prælati & Capitulo Ecclesie Collegiata competat simul & coniunctim, tunc mortuo Pralato, Capitulum iurisdictionem exercet. Ita bene docet Felinus hic, vers. Secundus casus, & sumitur ex c. vn. Ne Sede vacante, in 6.

Dico

4 Dico II. Si Prælati Ecclesiæ secularis Collegiæ, quæ exempta non est, iurisdictionem in Clericos obtineat, vacante prælatura, non transit ea in Capitulum, sed in Episcopum. Hæc videtur esse sententia Innoc. in c. cum accessissent, n. 3. de Constit. Felini in 4. & 5. motivo. Probatur: Si enim Prælati inferior, Episcopo subiectus iurisdictionem per consuetudinem legitime præscriptam comparavit, cum præscriptio sit stricte iuris, dicendum est, potestatem, quam Prælati acquisivit, ad Capitulum non transire; nisi & ipsam in præscripta consuetudine sit, ut vacante sede iurisdictionem exercere queat. Sin autem speciali iure seu privilegio Prælati concessa sit iurisdictione, tum nota est regula Canonistarum, ad Capitulum transire ea, quæ Prælati non communi, sed speciali iure concessa sunt, ut hinc Felinus notat mot. quinto, & dixi lib. 1. tr. 4. c. 7. n. 14.

5 Dico III. Neque vacante Prælatura regulari Capitulum seu Conuentus iurisdictionem exercet, sed ea ad Episcopum spectat, si Monasterium ipsi subiectum sit. Ita sentit Imola hic, Ioan. Andr. in c. 2. n. 3. de testam. in 6. ibid. Archidiaconus, quem allegat Felinus hic, motivo 4. ubi ait, incaute locutum fuisse Dominic. in c. 2. de testam. in 6. quod secundum iura Conuentus succedat Abbati in iurisdictione, nam secundum Archidiacon. & Ioan. Andr. *Episcopus habet curam status Monasterij, vacante sede, & ipse dat administrationem in temporalibus, & spiritualibus.*

Id verò probatur primò: Quia Episcopus habet omnem iurisdictionem in Monasteria non exempta: tamen verò eam exercere non possit in ijs, quæ pertinent ad disciplinam regularem, dum Prælati officio suo fungitur: eo tamen deficiente, ad ipsum Episcopum devolvitur iurisdictionis exercitiū, iuxta ea quæ dicta sunt in c. quanto, 7. & c. penult. de offic. Ordinarij.

Secundò: Prælati Ordinis Religiosi potissimum subduntur ratione voti obedientiæ, secundum S. Th. in 2. d. 44. in fine. Atqui obedientiæ vorum præstatur ipsi Ordinis Prælati, non autem Capitulo, aut Priori clau-

strali. Ergo mortuo Prælati, potestas & iurisdictione Prælati, per quam in virtute obedientiæ, vel sub pœna excommunicationis præcipere potest, non transit ad Capitulum, vel Seniores, seu Priorem.

QUÆRET aliquis: Vtrum Prælati Ordinis potestatem & iurisdictionem suam alteri delegare possit, cui proinde etiam ex vi voti obediri debeat. Resp. In absentia Prælati haud dubiè potestatem delegari posse alteri, cui tanquam vices tenenti in Monasterio perinde obedendum sit, atque Prælati ipsi. At verò in præsentia Prælati, ytrum videlicet Prior claustralis, Decanus, Rector chori, & similes Officiales seu Vicarij propriè dictam iurisdictionem, atque potestatem præcipiendi in virtute obedientiæ habeant, id ex cuiusque Religionis statutis, & consuetudine cognoscendum est. At verò iure ordinario, & communi negandum est, in his esse talem potestatem, ut bene tradit Suarez cit. c. 11. n. 19. Nihilominus negari non debet, quin dictæ personæ iuxta potestatem sibi commissam, vim aliquam gubernandi ac præcipiendi habeant, ita ut obediri illis etiam in conscientia debeat; sicuti & Ludimagistro in schola, patrifam. in domo; licet propriè dicta iurisdictione careant. Idemque sentiendum, si plures Religiosi simul mittantur ad peregrinationem, vel ad studia literarum, & vnus tanquam senior, aut maturior alijs præficiatur, Quare hinc etiam inferitur, quod mortuo Prælati, qui Prior, Senior, aut Decanus est in Capitulo, iuxta cuiusque Ordinis, aut Monasterij consuetudinem, alios gubernare, ijsque præcipere possit, tamen propriè dictam iurisdictionem non exerceat, cum neque verè Prælati, aut Viceprælati sit: nisi moris esset in religione, seu regula, & statuta Ordinis exigant, ut vacante Prælatura, seu Prior, seu alius locum Prælati teneat, interim dum alius constituatur. Ratio reddi debet: Quia Religiosi promittunt obedientiam secundum Ordinis regulam, atque statuta laudabiliter recepta.